

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 645/2015-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. decembra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti KOOOPERATIVA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group, Štefanovičova 4, Bratislava, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Legal Cases s. r. o., Ružová 265, Dunajská Streda, konajúcou prostredníctvom konateľky a advokátky JUDr. Mgr. Ingrid Gyökeresovej, vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 4 Co/658/2014-158 z 21. mája 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti KOOOPERATIVA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group, o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. septembra 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti KOOOPERATIVA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group, Štefanovičova 4, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 Co/658/2014-158 z 21. mája 2015 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že návrhom doručeným Okresnému súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) sa A. C., T., ako pozostalá blízka osoba po zomrelej obeti dopravnej nehody (ďalej len „navrhovateľ“) domáhal proti M. H., T., ako prevádzkovateľovi motorového vozidla (ďalej len „odporca v 1. rade“) a sťažovateľke ako poisťovateľovi (ďalej aj „odporca v 2. rade“), u ktorého bolo motorové vozidlo odporcu v 1. rade povinne zmluvne poistené v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov („zákon č. 381/2001 Z. z.“) náhrady škody v sume 2 531,46 € pozostávajúcej z nákladov na pohreb, kar, prenájom hrobového miesta, pomník a na dedičské konanie, ako aj náhrady nemajetkovej ujmy v sume 50 000 €, ktorá mala aspoň čiastočne zmierniť neoprávnený zásah do práva navrhovateľa na súkromie a rodinný život.

Okresný súd prvým výrokom rozsudku č. k. 27 C/107/2012-105 z 8. novembra 2013 rozhodol, že odporcovia v 1. a 2. rade sú povinní zaplatiť navrhovateľovi sumu 52 113,19 € pozostávajúcu z náhrady škody v sume 2 113,19 € a náhrady nemajetkovej ujmy v sume 50 000 €, ako aj náhradu trov konania v sume 392,34 €, a to tak, že plnením jedného z nich

zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť plniť druhému z nich. Pokiaľ ide o nárok na náhradu škody, podkladom rozhodnutia okresného súdu o priznaní sumy 2 113,19 € boli navrhovateľom zdokladované výdavky, ktoré si (ako poškodený) v totožnej výške a zložení a na základe totožných dokladov uplatnil v trestnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 4 T/75/2010, v ktorom trestným rozkazom okresného súdu č. k. 4 T/75/2010-169 z 18. januára 2012 (ktorý nadobudol právoplatnosť 18. júna 2013) bol odporca v 1. rade uznaný vinným zo spáchania trestného činu, následkom ktorého vznikla navrhovateľovi škoda a navrhovateľ bol s uplatneným nárokom na náhradu škody odkázaný na občianske súdne konanie. Návrh navrhovateľa na náhradu škody vo zvyšnej časti týkajúcej sa sumy 418,27 € okresný súd druhým výrokom citovaného rozsudku ako nedôvodný zamietol, pretože presiahol „*maximálnu možnú sumu náhrady... stanovenú § 2 ods. 2 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z.*“.

Z odôvodnenia toho rozsudku vyplýva, že pri rozhodovaní o návrhu navrhovateľa na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 50 000 € okresný súd považoval za potrebné vysporiadať sa jednak s otázkou pasívnej vecnej legitímácie odporcov v 1. a 2. rade, keďže sťažovateľka namietala, že v predmetnom konaní nie je pasívne vecne legitimovaná, pretože „*nemajetková ujma nie je krytá z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla*“, ako aj s otázkou samotnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy. V tejto súvislosti okresný súd poukázal na to, že keďže rozhodovacia prax všeobecných súdov Slovenskej republiky týkajúca sa posudzovania niektorých otázok zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel vrátane otázky pasívnej vecnej legitímácie komerčných poisťovní ako poisťovateľov podľa zákona č. 381/2001 Z. z. nebola jednotná, návrhom doručeným Súdnemu dvoru Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) 17. januára 2012 požiadal Krajský súd v Prešove o ich zodpovedanie.

Súdny dvor rozsudkom vo veci sp. zn. C-22/12 z 24. októbra 2013 rozhodol, že:

„Článok 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto

zodpovednosti, článok 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005 a článok 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.“

Uvedený rozsudok Súdneho dvora okresný súd *«oboznámil na pojednávaní s tým, že účastníci mali možnosť sa k nemu vyjadriť a podať svoje právne stanovisko...»*

Z obsahu rozsudku okresný súd zistil, že predmetné konanie sa týkalo obdobnej veci ako je vec prejednávaná, pretože podľa bodu 2 odôvodnenia rozsudku návrh bol podaný v rámci sporu medzi pani H. konajúcou vo svojom mene a v mene svojej maloletej dcéry K. H. proti pánovi P. a pani H., ktorého predmetom je náhrada ujmy spôsobenej úmrtím pána H. manžela pani H. a otca K. H. pri dopravnej nehode, ktorá sa stala na území Českej republiky, na základe zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel...

Z citovaného rozsudku ESD EÚ možno potom vyvodiť, že zákonné ustanovenie § 4 ods. 2 písm. a) z. č. 381/2001 Z. z... treba vykladať tak, že poistné krytie, na ktoré je odporca 2/ ako poisťovateľ povinný podľa citovaného zákonného ustanovenia, sa má vzťahovať aj na nároky oprávnených osôb z ochrany osobnosti na nemajetkovú ujmu, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody (bod 55 odôvodnenia rozsudku), pričom tento záver nemôže spochybníť ani okolnosť, že ustanovenia Občianskeho zákonníka ohľadne zásahov do ochrany osobnosti sú v zmysle Občianskeho zákonníka nezávislé od ustanovení týkajúcich sa zodpovednosti za škodu v pravom zmysle slova, pretože zodpovednosť poisteného odporcu 1/, ktorá v tomto prípade vyplýva z § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka, vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu (bod 57 a 58 odôvodnenia rozsudku). Pokiaľ ustanovenie § 4

ods. 2 písm. a) zákona o povinnom zmluvnom poistení výslovne určuje, že poistený odporca 1/ má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ odporca 2/ za neho nahradil poškodenému navrhovateľovi uplatnené preukázané nároky na náhradu „škody na zdraví a nákladov pri usmrtení“, nie je takáto právna úprava tzv. eurokonformná, čo znamená, že právo Európskej únie priznáva osobe viac práv ako právo vnútroštátne. V rozsudku citované smernice potom neboli do slovenského právneho poriadku transponované správne. V zmysle konštantnej judikatúry ESD nadobúda smernica v takomto prípade priamy účinok, a súd ju musí bez ďalšieho aplikovať na právne vzťahy medzi fyzickými a právnickými osobami.

Na náklade uvedeného, s poukazom na výrok i odôvodnenie citovaného rozsudku Súdneho dvora, okresný súd konštatoval, že vo veci je daná pasívna vecná legitímácia odporcu 2/ aj pokiaľ ide o nárok navrhovateľa na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to na základe extenzívneho eurokonformného výkladu ust. § 4 ods. 1, § 4 ods. 2 písm. a/ v spojení s ostatnými ustanoveniami zákona o povinnom zmluvnom poistení...».

Z odôvodnenia uvedeného rozsudku okresného súdu ďalej vyplýva, že „čo sa týka nároku navrhovateľa na náhradu nemajetkovej ujmy titulom neoprávneného zásahu do jeho práva na súkromie a rodinný život, súd mal taktiež za to, že nečakaným, šokujúcim úmrtím jeho manželky E. C., došlo nepochybne k tak závažnému zásahu, že morálne zadosťučinenie sa ani v tomto prípade nejaví byť postačujúce“. Pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy okresný súd po vykonaní dokazovania „zohľadnil i fakt, že odporca 1/ doposiaľ nevyjadril vo vzťahu k navrhovateľovi žiadnu ľútosť, empatiu a snahu pomôcť vyrovnať sa s následkami ním spôsobeného zásahu“.

Proti prvému výroku rozsudku okresného súdu, ktorým uložil odporcom v 1. a 2. rade povinnosť zaplatiť navrhovateľovi nemajetkovú ujmu v sume 50 000 €, ako aj trovy konania, podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom vyslovil názor, že „... rozhodnutie súdu prvého stupňa je... nesprávne z nasledovných dôvodov: uplatňovaný nárok navrhovateľa nie je nárokom na náhradu škody v zmysle § 442 a nasl. Obč. zák.; zákon č. 381/2001 Z. z... sa nevzťahuje na nároky na náhradu nemajetkovej ujmy titulom ochrany osobnosti; odporca 2/ nezasiahol nijakým spôsobom do osobnostných práv navrhovateľa,

nie je teda vecne pasívne legitimovaný v danej veci; keďže uplatnený nárok navrhovateľa nie je nárokom na náhradu škody, neprichádza do úvahy ani jeho uplatnenie v zmysle § 15 zák. č. 381/2001 Z. z. ako priameho nároku poškodeného voči poisťovateľovi“.

Krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým uložil odporcom v 1. a 2. rade povinnosť zaplatiť navrhovateľovi nemajetkovú ujmu v sume 50 000 €, ako aj náhradu trov konania v sume 392,34 €, potvrdil. Odporcov v 1. a 2. rade zároveň zaviazal zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania v sume 119,20 €.

Sťažovateľka v sťažnosti predloženej ústavnému súdu zopakovala svoje argumenty, ktoré vzniesla už v konaniach pred všeobecnými súdmi, a uviedla, že:

«Ak odvolací súd dospel k právnemu záveru, že uvedené smernice upravujú povinnosť členských štátov zahrnúť do náhrady škody podľa vnútroštátneho práva aj náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu § 11 a nasl. Obč. zák., mal zároveň riadiac sa čl. 144 ods. 1 v spojení s čl. 152 ods. 4 Ústavy SR konštatovať, že ZoPZP svoje ust. § 4 transpozíciou uvedených smerníc nedoplnil o úhradu nemajetkovej ujmy podľa § 11 a nasl. Obč. zák. Vzhľadom na to, že v takomto rozsahu neboli smernice EÚ transponované do vnútroštátneho poriadku SR (ZoPZP), čo potvrdila vo svojom stanovisku samotná Slovenská republika, nie je možné prijať eurokonformný výklad ust. § 4 ods. 2 písm. a) ZoPZP v rozsahu zahrnutia náhrady nemajetkovej ujmy pod náhradu škody, nakoľko takýto výklad by bol v rozpore s platným právom SR. Priamy účinok smerníc EÚ je voči fyzickým a právnickým osobám vylúčený.

Odlišnosť týchto dvoch právnych inštitútov je zrejmá aj zo súčasnej rozhodovacej činnosti súdov a potvrdená judikatúrou, ktorá doposiaľ nebola prekonaná.

Ak teda odvolací súd dospel k záveru, že zo smerníc EÚ vyplynul rozsah poistného krytia aj v rozsahu náhrady nemajetkovej ujmy v prospech pozostalých po obetiach dopravných nehôd podľa § 11 a nasl. Obč. zák., pri dôslednom riadení sa ústavnou zásadou zakotvenou v čl. 13 ods. 1 písm. a), b), čl. 144 ods. 1 v spojení s čl. 7 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy, nemohol na základe existujúcej vnútroštátnej právnej úpravy stanovujúcej v ust. § 4 ods. 2 písm. a) ZoPZP rozsah náhrad poskytovaných poisťovňou na základe povinného

zmluvného poistenia motorových vozidiel, zaviazať sťažovateľa k povinnosti, ktorú mu tento zákon neprikázal a nevyplývala ani z právne záväzných právnych aktov ES a EÚ majúcich priamu záväznosť a tým zároveň prednosť pred zákonmi SR.

Vychádzajúc zároveň z práva ES a EÚ, nemohol odvolací súd na základe Smerníc EÚ uložiť priamo výkon práv a povinností sťažovateľovi, nakoľko priamy účinok smerníc je voči fyzickým a právnickým osobám členských štátov EÚ vylúčený a pre svoj priamy účinok vyžadoval implementáciu do vnútroštátneho poriadku v požadovanom rozsahu.

Nedbanlivosť štátu pri zosúladení vlastného právneho poriadku so smernicou a vznik škody, ktorá môže dotknutým osobám touto nečinnosťou štátu vzniknúť vytvára základ pre vznik zodpovednosti štátu voči týmto osobám, ktoré mali mať prospech z úpravy smernice. Túto nedbanlivosť štátu však nie je možné odstrániť prenesením povinností na fyzické a právnické osoby, ktorým záväzok z uvedených smerníc nevyplýval a možnosť uloženia povinností im je daná v intenciách čl. 13 ods. 1 ústavy...

Smernice EÚ by bolo možné voči sťažovateľovi aplikovať v rozsahu uplatnenom žalobcom, ak by ZoPZP vo svojich ustanoveniach takýto rozsah poistného krytia stanovil. Tento záver vyplýval aj z rozhodnutia ESD vo veci „Haasová“ č. C-20/12 zo dňa 24. 10. 2013, ktorým súd podal výklad komunitárneho práva vnútroštátnemu súdu na jemu položenú prejudiciálnu otázku. Uvedené rozhodnutie je potrebné vnímať v kontexte odpovede európskeho súdu pre vnútroštátny súd v rozsahu výkladu európskeho práva. Uvedené rozhodnutie neposkytlo výklad vnútroštátneho práva...

Požiadavka jednotného eurokonformného výkladu vnútroštátneho práva v súlade so smernicou nesmie ísť tak ďaleko, aby smernica sama a nezávisle od vnútroštátneho predpisu ukladala povinnosti fyzickým alebo právnickým osobám...

Uplatnenie eurokonformného výkladu ust. § 4 ods. 2 ZoPZP prvostupňovým i druhostupňovým súdom vedie k výkladu contra legem, ktoré vylučuje aj samotné komunitárne právo...

Uvedený záver súdu nemá oporu vo vnútroštátnom právnom poriadku Slovenskej republiky a zo záveru ESD v tomto rozsahu podľa názoru sťažovateľa ani nevyplýval.

Právo Európskej únie de iure neustanovuje všeobecnú záväznosť rozhodnutí sudov Európskej únie. Prejudiciálny rozsudok je spolu s výkladom alebo posúdením platnosti práva Únie záväzný pre vnútroštátny súd, ktorý podal prejudiciálnu otázku

(Benedetti, 52/76), ako aj pre súdy, ktoré budú rozhodovať v tej istej veci o opravných prostriedkoch (Milch, Fett, Eierkontor 29/68). Pre iné súdy uvedený rozsudok nie je záväzný...

Z uvedeného je teda zrejmé, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla pokrýva aj náhradu nemajetkovej ujmy, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné vo veci samej.

Nakoľko však do ZoPZP nebol zahrnutý uvedený druh nemajetkovej ujmy, a nesúhlasiac s názorom krajského súdu o možnosti považovať nemajetkovú ujmu za škodu na zdraví podľa § 4 os. 2 písm. a) ZoPZP, ktorý v tomto kontexte ESD prejudiciálnu otázku položil, nie je možné pozostalým po obeti dopravnej nehody priznať nároky z nemajetkovej ujmy podľa § 11 a nasl. Obč. zák. voči poisťovateľovi...

V okolnostiach prípadu Krajský súd v Trenčíne svojím rozsudkom zo dňa 21. 05. 2015 sp. zn. 4 Co/658/2014, v dôsledku neriadenia sa ústavnými princípmi vyplývajúcimi z čl. 144 ods. 1 v spojení s čl. 152 ods. 4 Ústavy SR, porušil namietnuté základné práva sťažovateľa priznané článkom 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s ústavným princípom zaručeným podľa čl. 12 ods. 1 a 13 ods. 1 písm. a) Ústavy SR a ľudské právo sťažovateľa na spravodlivý proces priznané článkom 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.»

Na základe uvedeného sťažovateľka v petite žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že rozsudkom krajského súdu č. k. 4 Co/658/2014-158 z 21. mája 2015 boli porušené jej základné práva podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a aby jej priznal náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Vzhľadom na rozdielne spisové značky rozsudku krajského súdu uvádzané v petite sťažnosti ústavný súd vychádzajúc z obsahu sťažnosti, k nej pripojených príloh, ako aj zo splnomocnenia udeleného sťažovateľkou právnej zástupkyňi bez výzvy na odstránenie zrejmých nedostatkov podania ustálil, že predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 4 Co/658/2014-158 z 21. mája 2015, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 27 C/107/2012-105 z 8. novembra 2013 vo výroku, ktorým uložil odporcom v 1. a 2. rade povinnosť zaplatiť navrhovateľovi nemajetkovú ujmu v sume 50 000 €.

Podstatou argumentácie sťažovateľky je namietanie nesprávnych právnych záverov krajského súdu (aj okresného súdu) v otázke výkladu ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z., podľa ktorého poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, a tým aj ustálenia pasívnej vecnej legitímácie sťažovateľky vo vzťahu k navrhovateľom uplatňovanému nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že obsahovo identickú sťažnosť sťažovateľky, ktorou namietala porušenie rovnakých práv rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 5 Co/182/2013 z 24. septembra 2014 (ktorý pri svojom rozhodovaní rovnako vychádzal z rozsudku Súdneho dvora vo veci sp. zn. C-22/12 z 24. októbra 2013, pozn.), už odmietol uznesením č. k. I. ÚS 206/2015-25 z 29. apríla 2015 z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti. K tomuto uzneseniu pripojil odlišné stanovisko sudca ústavného súdu Milan L'alik, pretože podľa jeho názoru mala byť sťažnosť meritórne preskúmaná.

Vzhľadom na to, že sťažovateľke sú známe východiská ústavného súdu relevantné pre rozhodnutie v danej veci, nepovažoval ústavný súd za potrebné duplicitne ich citovať.

Pre účely posúdenia sťažnostných námietok sa ústavný súd oboznámil s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorý v jeho relevantnej časti uviedol:

«Pokiaľ ide o odvoláciu námietku odporcu 2/ o nedostatku jeho pasívnej legitimácie, túto odvolací súd nepovažuje za dôvodnú...»

Rozhodujúci je v danej veci citovaný rozsudok ESD C-22/12 vo veci Haasová a odkaz na prijaté tri európske smernice týkajúce sa povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, neskôr v roku 2009 konsolidovaných smernicou 2009/103. Voči aplikácii uvedených smerníc priamo na danú vec mal odporca 2/ výhrady z dôvodu, že smernice nemajú priamy účinok a pre svoju záväznosť voči fyzickým a právnickým osobám vyžadujú transponovanie do vnútroštátneho právneho poriadku. K uvedenej námietke odvolací súd uvádza, že táto charakteristika smerníc nič nemení na potrebe uplatňovania princípu prednosti práva ES pred národným poriadkom za každých okolností. Aj v prípade, že nedochádza k priamej aplikácii konkrétnej právnej normy ES, to znamená, keď sa na určitý právny prípad aplikuje norma vnútroštátna, mala by byť interpretovaná a použitá v súlade s právom ES (tzn. nepriamy účinok práva ES)... Nasledujúce body rozsudku ESD vo veci Haasová vyvracajú argumenty odporcu 2/ a tak odpovedajú na jeho námietky v odvolaní pod spoločným označením „pojmová a obsahová odlišnosť práva na náhradu nemajetkovej ujmy a práva na náhradu škody“... To, že ustanovenia § 11 a 13 slovenského Občianskeho zákonníka, podľa ktorých súd prvého stupňa správne vec posúdil, sú týmto požadovaným „vnútroštátnym právom uplatňovaným na základe zodpovednosti za škodu“, skonštatoval ESD v bode 56 rozsudku ESD vo veci Haasová. Za rozhodujúce pre uvedené konštatovanie považoval podľa bodu 59 fakt, že zodpovednosť poisteného vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu. Vo svetle uvedeného (eurokonformného) výkladu ustanovenia § 4 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení potom platí, že náhrada škody z dôvodu nemajetkovej ujmy spadá do rozsahu krytia povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravného prostriedku, a preto odporca 2/ je ako poisťovateľ zodpovednosti odporcu 1/ za škodu pasívne vecne legitimovaným subjektom, ktorému na základe § 15 ods. 1 veta prvá zák. č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení vznikla povinnosť uhradiť škodu navrhovateľovi.

K odvolacej námietke odporcu 2/ o nedôvodnosti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy navrhovateľovi a o neprimeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy navrhovateľovi odvolací súd... dodáva:

... Ustanovenie § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka nevymedzuje hranicu pre určenie výšky relutárnej formy náhrady za nemateriálnu ujmu. Výšku náhrady určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu práva. Súd postupuje pri posudzovaní rozsahu tejto náhrady podľa § 136 O. s. p. – podľa svojej úvahy. Môže na tento účel slúžiť aj porovnanie s priznanými nárokmi z tohto titulu v obdobných prípadoch v okolitých štátoch... Vzhľadom na uvedení európsku súdnu prax vychádzajúc zo zásady slušnosti sa javí súdom prvého stupňa priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 50.000,- eur navrhovateľovi z titulu tzv. postmortálnej ochrany zomrelej manželky a z titulu ochrany vlastnej osobnosti, a to jeho práva na súkromie a rodinný život, ako primeraná... Odvolací súd v úvahe súdu prvého stupňa nezistil žiadne pochybenie a stotožnil sa s výškou priznanej finančnej náhrady navrhovateľovi.

Z týchto dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku I. o povinnosti odporcov 1/, 2/ zaplatiť navrhovateľovi 50.000 eur a náhradu trov konania... ako vecne správny potvrdil.»

Z obsahu napadnutého rozsudku sa ústavný súd presvedčil, že krajský súd poskytol sťažovateľke náležitú súdnu ochranu, jej odvolacími námietkami sa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že dostala odpoveď na všetky podstatné okolnosti prerokúvaného prípadu. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali právne závery rozsudku krajského súdu, ktoré nielenže majú oporu vo vykonanom dokazovaní, ale sú aj dostatočne a presvedčivo odôvodnené. Keďže sťažovateľka obsahovo identické námietky vzniesla už v konaní pred okresným súdom, z rozhodnutí oboch súdov je zrejmá aj jasná kontinuita právnych záverov vyplývajúca z právomocí toho-ktorého súdu. Napadnutý rozsudok krajského súdu tak nevykazuje znaky svojvôle, jeho odôvodnenie je zrozumiteľné a dostatočne logické, vychádzajúce zo skutkových okolností konkrétneho prípadu. Krajský súd jasne uviedol, ktorými zákonnými ustanoveniami príslušného procesnoprávneho kódexu sa pri posudzovaní

predmetnej veci riadil, pričom na daný prípad správne aplikoval aj relevantné ustanovenia hmotnoprávných predpisov.

Ústavný súd už viackrát (II. ÚS 3/97, I. ÚS 225/05, II. ÚS 56/07) vyslovil, že základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nezahŕňa v sebe záruku úspechu v konaní. Ak sa konanie pred všeobecným súdom neskončí podľa predstáv účastníka konania, táto okolnosť sama osebe nie je právnym základom pre namietnutie porušenia týchto práv sťažnosťou pred ústavným súdom. Skutočnosť, že sťažovateľ sa so skutkovým a právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov krajského súdu. Okrem toho reálne uplatnenie a garantovanie základného práva na súdnu ochranu nielenže neznamená právo na úspech v konaní, ale ani nárok na to, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (IV. ÚS 340/04, I. ÚS 232/08).

Keďže sťažnosť sťažovateľky je práve takéhoto charakteru a ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a označenými právami, porušenie ktorých sťažovateľka namietala, nebol žiaden dôvod na to, aby predloženú sťažnosť prijal na ďalšie konanie.

Ústavný súd zároveň na doplnenie uvádza, že pre účely posúdenia sťažnostných námietok sa oboznámil nielen s úplným znením rozsudku Súdneho dvora vo veci sp. zn. C-22/12 z 24. októbra 2013, ale aj s návrhmi generálneho advokáta v tejto veci a v obsahovo podobnej veci sp. zn. C-277/12 (Vitālijs Drozdovs/AAS „Baltikums“), v ktorej Súdny dvor rozsudkom z 24. októbra 2013 rozhodol, že:

„1. Článok 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti a článok 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983

o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.

2. Článok 3 ods. 1 smernice 72/166 a článok 1 ods. 1 a 2 druhej smernice 84/5 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnym ustanoveniam, podľa ktorých povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel pokrýva náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá podľa vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu vyplýva z úmrtia blízkych rodinných príslušníkov pri dopravnej nehode, len do maximálnej výšky, ktorá je nižšia ako sumy stanovené v článku 1 ods. 2 druhej smernice 84/5.“

V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že hoci Súdny dvor v rozsudku vo veci sp. zn. C-22/12 z 24. októbra 2013 viackrát zdôraznil, že nie je oprávnený vykladať ustanovenia vnútroštátneho práva, je zjavné, že ako vnútroštátne právo Českej republiky, tak aj vnútroštátne právo Slovenskej republiky prostredníctvom konkrétnych ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 11 a § 13, pozn.) každého z týchto štátov umožňuje blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravných nehodách priznať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá má byť krytá z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. V Slovenskej republike povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla upravuje zákon č. 381/2001 Z. z., podľa ktorého má aj sťažovateľka ako poisťovateľ oprávnenie vykonávať poistenie zodpovednosti na území Slovenskej republiky.

Z rozsudku Súdneho dvora vo veci sp. zn. C-277/12 z 24. októbra 2013 navyše vyplýva, že ak členský štát priznáva nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, nemôže jej maximálnu výšku stanoviť nižšie, ako sú výšky minimálneho poisteného krytia stanovené v čl. 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady z 30. decembra 1993 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel (84/5/EHS, ďalej len „druhá smernica“). Citovaným

ustanoveniam druhej smernice v Slovenskej republike zodpovedajú ustanovenia § 7 zákona č. 381/2001 Z. z. upravujúce limity poisteného plnenia takto:

„(1) Limit poistného plnenia je najvyššia hranica poistného plnenia poisťovateľa pri jednej škodovej udalosti. Limity poistného plnenia musia byť uvedené v poistnej zmluve.

(2) Ak tento zákon neustanovuje inak, limit poistného plnenia z jednej škodovej udalosti musí byť najmenej

a) 5 000 000 eur za škodu podľa § 4 ods. 2 písm. a) a náklady podľa § 4 ods. 3 bez ohľadu na počet zranených alebo usmrtených,

b) 1 000 000 eur za škodu podľa § 4 ods. 2 písm. b) až d) bez ohľadu na počet poškodených.

(3) Ak je súčet nárokov viacerých poškodených vyšší ako limit poistného plnenia podľa odseku 2 písm. a) alebo písm. b) alebo poistnej zmluvy, poistné plnenie sa každému z nich znižuje v pomere limitu poistného plnenia k súčtu nárokov všetkých poškodených.“

Keďže v okolnostiach posudzovaného prípadu okresný súd po vykonaní dokazovania prvým výrokom rozsudku č. k. 27 C/107/2012-105 z 8. novembra 2013 v plnom rozsahu vyhovel návrhu navrhovateľa a priznal mu náhradu nemajetkovej ujmy v požadovanej sume 50 000 €, čo krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil, intervencia ústavného súdu do tohto rozhodnutia nebola nutná.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť sťažovateľky, ktorou namietala porušenie svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľky v nej uplatnenými nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. decembra 2015